

Linköpingsdoktorer höjer nivån på pedagogisk forskning i Rwanda

Sven B. Andersson

Institutionen för beteendevetenskap och lärande,
Pedagogik och vuxnas lärande, Linköpings universitet

Ingrid Andersson

Institutionen för beteendevetenskap och lärande,
Pedagogik och vuxnas lärande, Linköpings universitet

Tack vare samarbetet med Linköpings universitet har en forskarutbildning i pedagogik för första gången genomförts med deltagare från Rwanda. Nio universitetslärare vid Universitetet i Rwanda har doktorerat i pedagogik vid Institutionen för beteendevetenskap och lärande vid Linköpings universitet.

Målet med samarbetet var att höja forskningskompetensen och undervisningskvaliteten inom den högre utbildningen i Rwanda. Lärarna skulle genom sin höjda kompetens i pedagogik kunna främja ett pedagogiskt utvecklingsarbete både vid det egna universitetet och vid andra lärosäten i landet. Projektet har finansierats av Sida och genomfördes i samarbete med en forskningskommitté i Rwanda.

Utbildningen organiserades som en varvad utbildning, en så kallad sandwichmodell. Tremånadersperioder i Rwanda respektive Linköping varvades med sexmånadersperioder i respektive land. Under studietiden i Rwanda undervisade doktoranderna och samlade in data för avhandlingsarbetet, och i Sverige deltog de i kurser och seminarieverksamhet, bearbetade data och hade intensiva skrivperioder. En första grupp om fyra doktorander antogs 2003 och en andra grupp om fem doktorander antogs 2007. Det tioåriga projektet avslutades våren 2013, då de sista doktoranderna disputerade. Ett avknopningsprojekt har etablerats vid Matematiska institutionen vid Linköpings universitet.

Val av relevanta forskningsområden

För att på bästa sätt dra nytta av pedagogiska forskningsresultat är det avgörande att deltagarna studerar ett problemområde som är relevant för dem. Därför valde vi att ge deltagarnas beskrivning av sina upplevda problem i sin egen undervisning ett betydande inflytande inför valet av avhandlingsämne. Doktoranderna valde avhandlingsämnena vars resultat skulle kunna tillämpas på utmaningar i undervisningssituationen. Till exempel var *lärande i flerspråkiga miljöer* en stor utmaning för undervisningen i Rwanda. Det gav även upphov till fem avhandlingsämnena inom lärande på ett främmande språk. Andra ämnen som behandlades var *kvalitet i lärande i högre utbildning*, att undersöka *hur man kan kontextualisera skolmatematik i kulturella praktiker* i Rwanda och *bedömning av studieresultat relaterat till studenters studiestrategier*. Ytterligare ett område som blev avhandlingsämne var *information och kommunikationsteknik som stöd för lärande*.

Något som betonas i detta projekt har sålunda varit möjligheten att välja avhandlingsämne utifrån upplevda problem i den egna undervisningssituationen. I jämförelse med dessa val av avhandlingsämnena som grundats på doktorandernas delaktighet har tidigare forskning i utvecklingsländer kritiserats då problemområdena ensidigt bestämts utifrån rådande forskning vid etablerade institutioner och inte inriktats på relevanta frågeställningar i det aktuella landet.

Pedagogisk utvecklingsstrategi

Genom att skapa förutsättningar för deltagarna att doktorera var ambitionen att de efter forskarutbildningen skulle kunna analysera, problematisera och kritiskt granska undervisningssituationen i Rwanda med syfte att fördjupa kvaliteten inom undervisningssektorn. Detta antas ske genom en forskningsanknytning av undervisningen samt att de disputerade lärarna medverkar i en uppbyggnad av pedagogisk forskning i Rwanda. I denna artikel ges exempel på hur en sådan anknytning kan utformas med stöd i centrala aspekter av autentiskt lärande.

Autentiskt lärande

Doktorandernas avhandlingsarbeten tog utgångspunkt i upplevda problem inom den högre undervisningen i Rwanda. Detta samband mellan situerade problem i den egna kontexten – som även utgör problemområden i bred skala i landet – och doktorandernas val av avhandlingsämnen anknyter i hög grad till ett så kallat autentiskt lärande, ett motivationsskapande lärande som utgår från ett verkligt problem.

Begreppet autenticitet används med ett teoretiskt syfte att förstå olika lärprocesser. Enligt Doyle (2000) kan termen autenticitet i detta sammanhang beskrivas utifrån tre grundläggande innebörder - (a) *deltagarcentrerat*, (b) *ämnescentrerat* och (c) *situationsbundet lärande* som beskrivs med ett intresse att skapa meningsfulla och målinriktade premisser för lärande.

Deltagarcentrerad autenticitet är ett sätt att se lärande som att studieområdet upplevs som genuint och meningsfullt för deltagarna. Sådana studier är i linje med deltagarnas intressen och deras syn på kunskap. En ämnesinriktad autenticitet innebär att deltagarnas intresse för en arbetsuppgift samspelar med något aktuellt ämne som behandlas i deras studiesituation.

Ett autentiskt lärande är förknippat med en i studiesituationen faktisk aktivitet, vilket innebär ett deltagande i verkliga situationer. Det kan till exempel vara att innehållet i det som studeras kan relateras till tidigare erfarenheter och att studierna vidareutvecklar kunskap som leder till en omtolkning av synen på tidigare kunskap.

Inom anglosaxisk forskning används begreppet autentiskt lärande i första hand för att kritisera en dekontextualiserad lärsituation det vill säga en lärsituation som är tagen ur sitt sammanhang. Som ovan nämnts kan på liknande sätt den tidigare forskningen i utvecklingsländer kritiseras för att vara ryckt ur sitt sammanhang då västerländska problemställningar ensidigt låg till grund för problemformuleringen. Således fanns det en svag koppling mellan den tidigare forskningen och deltagarnas möjlighet att påverka innehållet i forskningsprocessen. Under denna tidigare forskning förekom det mindre av deltagarcentrerad autenticitet och intresset för att kontextualisera studierna var också mindre.

Autentiska aktiviteter definieras som övningar vilka ingår i en kulturell praktik. Deltagarna i en sådan praktik medverkar genom förhandlingar till att skapa ändamålsenliga aktiviteter vilket skedde vid samtliga val av avhandlingsämnen inom vårt projekt och genomsyrade således samarbetsforskningen inom pedagogik med Rwanda. Även Dewey menar att autenticiteten i lärandet handlar om att vara eller att bli genuint intresserad. Dewey betonar också erfarenhetens betydelse för lärandet.

In what I have said I have taken for granted the soundness of the principle that education in order to accomplish its ends both for the individual learner and for society must be based upon experience – which is always the actual life-experience of some individual (Dewey, 1938/1997, s 89).

Således är faktisk livserfarenhet liksom delaktighet centrala aspekter av autentiskt lärande. Men erfarenheterna måste även tolkas och aktivt bearbetas för att ett djupinriktat lärande ska kunna komma till stånd. Det blir därför intressant att se vilket utrymme skapas i olika lärmiljöer för ett aktivt deltagande i olika faser av lärprocesser.

Implikationer

Då vi så här i backspegeln reflekterar över våra doktoranders val av avhandlingsämne, deras sätt att intressera sig för studierna, deras analys av sitt empiriska material, deras engagemang och resonemang kring sin nya kunskap anser vi att de uppfyllde samtliga kriterier för ett autentiskt lärande. Dock har vi ringa uppfattning om vad deras lärande betytt för dem, utöver det generella meritvärdet då de återvänt till Rwanda för att återuppta sin tjänstgöring inom den högre utbildningen. Vi planerar därför att följa upp projektet med en intervjuundersökning med ett intresse att studera vad utbildningen egentligen fått för faktisk betydelse för de nyexaminerade doktorerna. Det är vår förhoppning att de nio avhandlingarna på bilden ovan fått en reell innebörd i det pedagogiska utvecklingsarbetet av den högre utbildningen i Rwanda.